

WAGNERIANA CATALANA N° 14 ANY 2001

TEMA 4. BAYREUTH. FAMILIA WAGNER. PROTECTORS.

TÍTOL: **CONVERSES AMB LLUÍS II**

AUTOR: *Alfons Schwiggert*

Introducció

El desig ocult de qualsevol bàvar fidel a la monarquia és, ben segur, poder parlar amb en “Kini”, mort ara fa cent anys. Naturalment, aquest desig tan sols es pot realitzar en somnis. I això és el que fa poc m’ha succeït a mi. Tot i que el diàleg amb Sa Majestat tingué lloc completament en la meva imaginació, no per això fou confós o il·lògic, sinó que fou lúcid i intel·ligent. La idea de realitzar aquest somni em perseguia insistentment. Es tractava de donar forma a una conversa fictícia amb el rei, que tan sols existís en la meua fantasia però a base de preguntes que, dintre del possible, serien respostes amb cites originals. Així vaig començar a preguntar, sense cap tipus de cerimònia, cercant les respostes reials en fonts autoritzades.

M’assaltà el dubte: les paraules de Lluís II tindrien sentit avui dia?

Si algú disposava dels pocs llibres que parlen del rei i que tinguin un bon grau de versemblança, hi trobarà cites originals, cartes escollides i paraules recollides pels personatges propers al monarca. En llegir aquestes dades realment autèntiques és possible de formar-se una idea de Lluís II, cosa molt poc probable de fer amb les biografies corrents. Per això he reunit en aquest llibre les cites recollides de fonts directes i que tenen un gran valor informatiu. Les preguntes adaptades a aquestes cites i la divisió en temes facilitaran al lector un contacte directe amb la persona del rei.

De totes maneres, hi haurà lectors que dubtaran de si es possible jugar amb opinions d’una personalitat tan definida; això, però, és el que sembla succeir aquí.

Possiblement hi haurà qui es qüestioni de quin devia ser el “to” emprat pel rei i quin el que li atribueix l’entrevistador.

Sobre aquest punt haig d’advertir: totes les respostes, excepte les que apareixen en cursiva, són cites originals escrites per Lluís II en cartes i diaris o bé extreptes de relats orals de testimonis que presenciaren els fets i que, per tant, són dignes de tota confiança. Les cites escrites en cursiva no són paraules originals del rei però o bé han estat tretes de fonts fiables o bé són muntatges fets amb declaracions de persones properes al rei, per la qual cosa la

seva autenticitat queda fora de dubte. Tot i amb això, la gran majoria de preguntes s'han adaptat a les respostes. En algun cas, les preguntes varen ser fetes al rei per part d'interlocutors en el seu moment.

Altres lectors poden preguntar-se si és possible adaptar els punts de vista d'una personalitat del segle XIX a preguntes fetes des del segle XX. En resposta a això puc adduir: atès que les opinions de Lluís II són les mateixes que accepten i adopten gent de la nostra època, crec que em puc arriscar a adaptar el seu parer als interrogants i problemes actuals. Em sembla lògic que amb els nostres coneixements i conceptes intentem comprovar la solidesa dels punts de vista emesos fa un segle. Naturalment, hi haurà qui no ho cregui possible però sempre resultarà profitós analitzar en profunditat les posicions que adopta Lluís.

Un altre problema és que les respostes de Lluís ens arriben del més enllà, darrera la frontera de la mort. Per això ha estat precís que algunes de les seves declaracions, originalment fetes en temps present es traslladin al pretèrit. Sempre però, intentant de mantenir el sentit original. El propòsit del meu projecte és d'alliberar Lluís d'una imatge rígida i traslladar-lo del seu entorn al pla del pensament i del sentiment del nostre temps per tal de fer-nos-el proper. Quedi clar, doncs, que moltes de les seves opinions no són tan "polsoses" com es podria creure.

En les seves declaracions més essencials s'hi veu clarament que les seves opinions eren característiques de la seva condició reial, cosa que l'influí tota la vida.. S'han evitat els comentaris intrascendents i els que només l'afectaren puntualment. Així, en aquests "diàlegs" hi veiem el retrat fidel de la multicolor i genial personalitat de Lluís II d'una forma que no apareix en altres biografies.

Algunes de les respostes reflecteixen els esdeveniments en què es veié implicat i són com un resum de la seva història. En cap cas es deforma el sentit de les seves declaracions.

Si en algunes preguntes hi percebem trets humorístics, bromes i fins i tot, un regust satíric és únicament per voluntat de l'autor. La serietat d'un projecte no es mesura pel somriure o la rialla que provoca. Per tant, estic segur que el lector acceptarà amb bon humor l'audaç experiment d'aquestes "Converses amb Lluís" i probablement gaudirà amb un experiment que li manifesta la impressionant figura històrica del rei, cosa que resultarà útil i beneficiosa a tots els seus vells i nous "addictes".

* * *

ARA PARLO DE PALAUS, SOMNIS I AFECCIONS

Quin ha estat l'ideal més elevat de la vostra vida?

Lluís XIV! El Rei Sol! Lluís XIV! El Rei Sol! Aquest era el meu ideal.

Admireu la França de Lluís XIV, la del Rei Sol. Però, us agradava el París de la vostra època?

París era un lloc on regnava el materialisme, la sensualitat vulgar, la frivolitat més desvergonyida. Tot el meu ser es resistia a visitar la moderna Babilònia que detestava tant.

Però vareu visitar França. Un cop vàreu arribar fins a Versalles. Quin record en teniu d'això?

No recordo cap altre any que em sentís més content i més feliç. Aquest viatge a França fou un somni meravellós; per fi vaig poder visitar Versalles.

Venereu la Donzella d'Orleans, viatjareu a Reims per tal de conèixer els llocs on succeïren els fets.

Hem vaig allotjar al costat mateix de la casa en què ella visqué. Vaig tenir davant els meus ulls la meravellosa catedral que mai no em cansava de contemplar.

Us agradava viatjar?

M'agradava viatjar però ¿per què el poble no serà capaç de demostrar el seu amor al rei sense agitar-se al seu voltant i, a més, cridant "visca"?

Itàlia, Espanya i Grècia són els països preferits per a passar les vacances en els nostres dies. Compartirieu aquesta preferència?

Estic més aviat en contra dels camps de Grècia abrasats pel sol.

L'avorriment és una "malaltia" del nostre temps. N'havieu sentit algun cop?

Oh, no! No m'avorria mai. Tenia el cap ocupat amb temes variats. M'entretenia molt bé amb ells. (Pausa). Tan sols em passava amb les dones! Oi que vostè tampoc no s'ocupa gaire de les dones? Són tan avorrides!

Quina és la ciutat alemanya que us fascina més?

L'admirable i divina Colònia! Quina ciutat més cautivadora! Quina catedral tan meravellosa! Les seves columnes s'eleven intentant de tocar el cel; en ella les ànimes se senten impulsades a l'oració.

Quin és el riu alemany que més estimeu?

Quan vaig veure el Rin per primer cop vaig pensar: Quin riu més meravellós! Què boniques són les seves ribes! A cada costat s'aixequen castells que recorden el passat. Un llibre de llegendes sobre el Rin em sumí en el miracle de l'edat mitjana.

Es diu que us agradava de mantenir llargs col.loquis amb els retrats de Maria Antonieta i de Lluís XIV com si fossin vius.

Si, eren la meva companyia preferida. Venien i se n'anaven quan jo volia.

Al llarg de la vida es repeteixen moltes coses: festes, commemoracions, trobades i col.loquis; actualment, entre nosaltres, tot això passa a la televisió, a les pel.lícules i a la ràdio amb les cançons de moda. Què n'opineu d'aquest fet?

Allò que és divertit la primera vegada resulta pesat quan es produeix en sèrie.

Com a muniquès, què n'opineu dels balls de disfresses?

Jo llegia molt. Ho preferia als balls.

Us agrada viure aïllat. No us trobeu molt sol?

Dic el mateix que Schiller a "La Donzella": "Oh, no em trobo sol perquè en el desert vaig aprendre a conèixer-me a mi mateix".

Quina activitat esportiva preferiríeu?

Cavalcar, nedar, caminar per la muntanya, pescar. Quan pescava quasi sempre llegia. Són dues coses que es compaginen molt bé.

Els homes estimen el plaer. Quin era per a vos el més desitjable?

Tan en l'estimat i poètic Hohenschwangau com en les estimades muntanyes a la vora de l'esplèndid llac situat entre cims muntanyosos, en la cabana o en el suntuós rococó de les

meves estances a Linderhof, el meu màxim plaer, plaer que mai s'esgotava, era submergir-me en l'estudi de grans obres, sobre tot en les de contingut històric; hi trobava consol i bàlsam per tot allò que d'amarg i dolorós comportava l'època en què vivia.

Ereu un home diurn o nocturn?

Vaig fer la nit dia. Estimava el silenci i la solitud.

Estimàveu molt els animals, per exemple: cignes, paons, cavalls i àligues. Es diu que fins i tot els preferíeu als éssers humans.

Sí, al menys els animals no menteixen.

Per què construïeu els vostres castells de contes de fades amb una passió tan exaltada?

Oh! A mi m'era necessari crear aquests paradisos, aquests refugis plens de poesia on poder oblidar el temps espantós en que vivia.

És veritat que teníeu i encara teniu els castells de Neuschwanstein, Linderhof i Herrenchimsee com a llocs sagrats?

Sí, la mirada del poble els profana i embruta.

No és visitat cada any per més d'un milió de persones? Ho considereu un honor?

No. Jo voldria que aquests llocs fossin protegits com a llocs sagrats; que no els profanessin mirades encuriosides, ja que hi vaig passar les hores més amargues de la meva vida.

Com recompensàrieu l'home que sota les vostres ordres aixequés avui els castells de Neuschwanstein i Herrenchimsee com a llocs sagrats?

Qui fes això es convertiria ràpidament en conseller imperial. Rebria les més altes condecoracions i si ho desitgés seria ministre.

Quines imatges voldríeu convertir en realitat en construir el castell de Neuschwanstein?

Tenia la intenció d'aixecar novament en el congost de Böllat, el vell i ruinós Herrenchimsee en l'estil dels antics castells cavallerescs i li asseguro que esperava amb alegria poder viure-hi;

que tingués habitacions per a hostes, des d'on es gaudís d'una vista meravellosa sobre els majestuosos Säuling, les muntanyes del Tirol i encara més enllà, sobre el pla; haurien de ser familiars i còmodes. Ja saben qui era l'hoste idolatrat que havien d'allotjar, allí, en un dels llocs més bells del món, excels, innaccessible, digne temple per l'amic diví, a través de qui floriria en el món la benedicció més autèntica, la redempció única.

Quin dels dos castells de Schwangau preferirieu, l'Hohenschwangau, el del vostre pare o el de Neuschwanstein, el propi vostre?

En tots els aspectes Neuschwanstein es més bonic i més confortable que el més baix Hohenschwangau, que cada any era profanat per la vulgaritat de la meva mare; per tal de venjar-se, els déus romanien amb nosaltres, a dalt, sobre els escarpats penyals, rodejats per les brises celestials.

En la intimitat anomenàveu el castell de Linderhof "Meicost Ettal". Algú pensava que això significava quelcom semblant a "El meu castell prop d'Ettal", altres sospitaven que havieu canviat les lletres d'una frase que teníeu en el vostre cor.

Ens podríeu desxifrar aquests mots? Què significa "ME"?

L'État c'est moi. L'estat sóc jo. L'État es convertí en Ettal, c'est moi en Meicost".

El palau de Herrenchimsee era una còpia del de Versalles. Per què el vàreu fer?

En certa manera havia de ser un temple dedicat al record del Rei Lluís XIV.

S'ha dit que ereu fill del Romanticisme. Què us suggereix la paraula romàntic?

Un viatge en trineu pel bosc nevat sota la màgica llum de la lluna.

Se us ha qualificat de Rei de Somni. Recordeu haver tingut algun somni estrany?

Un cop vaig somniar amb el senyor von Bülow. En Bülow, m'aconsellava que fes representar "Lohengrin" en una sala buida ja que la vigília el públic s'havia comportat amb molt poca educació. Havien xiulat i cridat, cosa que féu quasi bé impossible l'acabament del Preludi i una dama s'atreví a cantar uns versos burlescs i insultants amb ritme de vals davant de la meva llotja, com a protesta per haver fet representar l'obra. Aquest ha estat el meu somni més estrany.

La gent trobava poc adient que us protegíssi de la pluja amb un paraigua quan vestieu l'uniforme de gala. Segons un antic costum mai s'ha d'utilitzar el paraigua en aquests casos.

Es que no podia malmetre el meu pentinat!

Quines foren les vostres begudes preferides al llarg de la vostra vida?

Te, cafè, vins dolços, ponx, ví del Rin, champagne, conyac, rom amb espècies, aiguardent d'arròs i també cervesa. Però mai vaig ser un gran bevedor.

Es diu que preferíeu les coses dolces.

M'agradaven els vins dolços, els pastissos i els perfums; el meu perfum preferit era el de Xipre.

Lluís XIV tenia el sobrenom "Rei Sol". Recordeu quins sobrenoms us adjudicaren a vos?

Rei de Llegenda, Rei dels Alps, Rei de Somni, Rei Pagès, Rei de la Nit, Rei de Baviera, rei de les Ombres, Rei de l'Òpera. Quan volien insultar-me en públic, dissimulant, em deien Senyor Huber. En els viatges d'incògnit utilitzava el nom de Comte de Berg.

Suposem que encara viviu i que teniu un respectable capital per a invertir. Quin comunicat oficial redactaríeu per anunciar l'ús de la quantitat?

Nos, rei Lluís II, rei de Baviera, per la gràcia de Déu, etc., declaro haver decidit edificar per a Nos i la nostra Cort, un nou palau en el lloc on abans aixecaven els seus marlets els palaus Vorder i Hinterhohenschwangau...

ARA PARLO SOBRE WAGNER, MÚSICA I ALTRES ARTS

Quin paper ha representat la música en la vostra vida?

Sóc un apassionat amant de la música i del cant; em produeixen un efecte màgic, un influx poderós.

Quan acabà la primera òpera de Wagner a la qual vàreu assistir "Lohengrin", als vostres quinze anys, l'emoció que us havia causat us va fer plorar. Quins foren els

vostres sentiments més íntims?

Tot i ser molt dolenta la representació vaig captar la transcendència d'aquesta obra divina. Diposità en mi el germen d'un amor i una amistat que durà fins a la mort. L'espurna que sorgí a partir d'aquell moment es transformà en flama poderosa d'un ideal sagrat. Així, Salve! Tres cops Salve "Lohengrin"! que plantà en mi les arrels del roure robust que fou el meu amor per Wagner.

Podeu explicar l'escena de la vostra primera trobada amb Wagner?

Podreu ser testimoni de com em sentí d'averkonyit davant l'agraïment que mostrà quan li vaig donar la mà assegurant-li que no tan sols m'ocuparia de l'acabament de la seva gran obra "Els Nibelungs", sino que també patrocinaria la seva posta en escena d'acord amb les seves indicacions. S'inclinà profundament sobre la meva mà, commogut per una cosa que era la més natural del món i va romandre en la mateixa postura molta estona, sens dir ni un sol mot. Vaig tenir la impressió que s'havien canviat els papers. Em vaig inclinar per aixecar-lo, mentre sentia que el meu cor formulava el jurament: romandré per sempre fidelment unit a ell.

Quina importància tingué Wagner en el segle XIX, segons vós?

Segle feliç que veié emergir un tal geni! Es que les generacions posteriors no han envejat els que, sense adonar-se'n, tingueren la felicitat de ser els seus contemporanis?

Llegint les cartes que vàreu escriure a Wagner ens criden l'atenció els encapçalaments admiratius. Ens en podríeu donar alguna mostra?

El meu salvador! Oh! El que sempre em falta! El meu món! El meu dia! Noble, meravellós amic! Sempre et seré fidel, fins a la mort! Amor lluminós! Entranyablement estimat, amic únic! Sagrat, diví raig de sol! Amic idolatrat! Benaurat! El meu tot! Essència i font de la meva felicitat! Miracle del món! Únic! Estimat per tots! Soberbi! Rei i senyor de la meva vida! Raó de la meva existència! Home diví!

Richard Wagner: aquestes dues paraules representen molt en la vostra vida.

Les paraules són pobres, no aconsegueixen expressar res! Tan sols puc dir: amb ell tot, sense ell res, tan sols fred i vuidor!

És veritat que degut a Wagner a qui anomenàveu amistosament "el fidel Frederic",

vàreu tenir la intenció d'abdicar i cedir els assumptes d'Estat al vostre germà Otto? Quina fou la idea que tinguéreu en aquell moment?

Vaig pensar: El meu germà és major d'edat. Li cediré el govern i me n'aniré amb "el fidel Frederic" allà on em crida, on pertanyo, allà amb ell, feliços, imaginarem que tenim el cel a la terra.

No us sembla que aquest projecte era bastant aventurat, per no dir extravagant?

No vaig qualificar el meu projecte ni d'aventurat ni d'extravagant, per Déu, no ho era. D'aquesta manera els homes haurien entès el poder de l'amor al que estava predestinat. No vaig arribar a aquesta decisió per causa de la situació política difícil. Això hauria estat covardia... així la creença de què el meu destí autèntic no era aquest em va fer renunciar al projecte.

Però un cop, colèric, atacàreu l'amic venerat, quan intentaven enganyar-vos en la representació d'una de les seves obres.

Sí, el comportament de Wagner i el de la púrria del teatre fou realment reprobable i vergonyós. Fou una rebel·lió declarada contra les meves ordres i això no ho vaig tolerar. La gent del teatre havien d'obeir-me a mi i no als rampells de Wagner. Si s'haguessin portat a terme les despreciables intrigues de Wagner, la púrria s'hauria tornat més insolent i desvergonyida i finalment ningú no hauria pogut dominar-la. Per això s'havia d'arrencar de socarrel el mal comès. No m'havia trobat mai amb una cosa semblant. Si Wagner s'hagués atrevit a posar-me resistència, li hauria retirat la paga per sempre i mai més s'haurien representat les seves obres en els escenaris de Munich.

Què n'opineu de l'esposa de Richard Wagner, Còsima Wagner?

No hi havia en ella ni una sola nota d'autenticitat. Preferia les que emeten els esquellots.

Pressentíeu que vos i el vostre amic Richard Wagner seríeu tan famosos en el vostre segle?

Com ja vaig dir molt abans de la meva mort: Quan passi el temps, quan nosaltres ja no existirem, la nostra obra romandrà com a testimoni lluminós admirat durant segles. Els cors exaltats s'extasiaran davant d'aquest art d'origen diví que viurà eternament.

Qui fou el primer que posà obstacles a la vostra amistat amb Wagner?

Tots els aduldors de la Cort, nobles i empleats, rosegats d'enveja en veure que jo preferia tractar-me amb el genial mestre i no amb ells, amb la vuida societat cortesana.

Com reaccionàreu davant la notícia de la mort de Wagner? Recordeu les vostres paraules?

Vaig cridar. Espantós! Horrible! Deixeu-me sol! El cadàver em pertany! No s'ha de fer res per traslladar-lo sense les meves ordres! *I més tard:* Jo vaig ser el primer en reconèixer l'artista que ara plora tot el món, jo el vaig salvar per al món.

Vos vàreu encaminar la vostra vida, la vostra política, l'edificació dels vostres palaus, en resum, tots els vostres pensaments, sentiments i voluntat únicament vers Wagner i el món operístic. Aquesta absoluta i total supeditació al compositor i la seva música em sembla una mica subjectiva.

És el vostre punt de vista. El meu és un altre; però agraeixo profundament la vostra sinceritat, que arriba a portar la contrària al seu rei. Que sempre sigui així.

Encara haig de continuar amb Wagner. És encertat dir que ell formà part del vostre cor durant tota la vostra vida?

Als 22 anys ja vaig saber que no viuria gaires anys més, que abandonaria aquest món quan arribés l'irreparable, quan la meva estrella s'apagués, quan el fidel i estimat amic deixés d'existir; sí, llavors el meu temps també acabaria, llavors no hauria de viure més.

Quan assistíeu a una representació d'una òpera de Wagner us sentíeu més en el paper de rei aclamat o en el de simple espectador a qui ningú reconeix?

Sempre demanava que em protegís un mur de protocol dels comtes i prínceps que volien acostar-se a la meva llotja i que en els entreactes evités la seva proximitat.

És una tortura per a vos trobar-vos amb altres persones en aquestes ocasions?

Com més excelsos eren "Els Nibelungs" o "Lohengrin" més gran era la tortura si coïncidia amb gent amb qui havia de parlar. Envejava els que assistien per pura afecció, no com els prínceps, que ho feien per pura obligació. Per ventura n'hi havia algun que hagués sospirat com jo durant anys per fruit d'aquells dies? Qui havia sentit com jo, des dels primers anys, l'exaltació que mai decaigué, que mai es debilità, que sempre estigué pendent de la

inalterable amistat i fidelitat envers Wagner?

Si avui fossiu invitat als festivals de Bayreuth, quina petició faríeu?

Desitjaria que m'evitessin qualsevol tipus d'ovació per part de la gent del poble, ni que fos passatgera; esperaria que m'estalviessin banquets, audiències, visites de mandataris estrangers, coses que odio profundament. Hi aniria a gaudir, a admirar les creacions de Wagner, no a exhibir-me davant els curiosos ni a ser víctima d'ovacions.

Tretze anys abans dels vostre naixement va morir Goethe. Què representa per a vos els príncep dels poetes?

Tot allò que escrigué Goethe és interessant.

Quins altres poetes admireu?

Sempre molt Shakespeare, Quines obres tan meravelloses! *A més Schiller, sobre tot Grillparzer, Byron, Racine, Victor Hugo.*

En el nostre temps, a més de llibres hi ha altres mitjans d'expressió, sobre tot TV. Què representaren els llibres per a vos?

M'agradava molt llegir; la lectura era el meu gran plaer, un plaer que potser em prenia amb massa freqüència, ja que inclús en el cotxe, durant els trasllats, no em permetia gaudir dels meravellosos valls i muntanyes.

Quina importància doneu al teatre?

Està clar que s'ha de tenir en compte el teatre, entre d'altres coses, per la influència que pot tenir en el poble, per a orientar-lo cap a tot allò que és noble i elevat, per a conduir-lo a un nivell cultural més elevat.

Quins són els vostres autors teatrals preferits? Quins compositors?

El meu objectiu era situar el públic muniquès un nivell més alt mercès a les representacions d'obres importants com les de Shakespeare, Calderón, Goethe, Schiller, Beethoven, Mozart, Gluck, Weber, per tal d'apartar-los lentament de les peces frívoles i, en conseqüència, preparar-lo per al miracle de Richard Wagner.

Assistíeu de grat al teatre?

No m'hi sentia còmode quan la gent em mirava amb insistència, observant els meus gestos amb els binocles. Jo volia mirar, no ser objecte de les mirades del públic.

Vàreu mantenir molts contactes amb gent de teatre. Quina era la vostra actitud envers aquesta gent?

Visca l'intendent obedient! Mort a la púrria teatral! La gentussa desobedient del teatre ha d'obeir! Maleïdes siguin la difamació, la mesquinesa, la insolència!

Fa poc vaig assistir a “El ventall de la Pompadour” que us vàreu fer representar en privat. Parlant sincerament haig d’afirmar que aquesta obra no em digué res en absolut. No entenc com hi vàreu trobar gust.

Jo també crec que la peça és dolenta, però s'hi respira l'atmosfera de Versalles.

Avui dia hi ha molts joves que volen ser actors i que passen moltes privacions per tal d’aconseguir-ho. Què els diríeu per animar-los?

Continueu amb el vostre difícil però bell i honorós ofici que heu començat tan bé.

Se sap que passaveu hores investigant complicats mecanismes de rellotgeria. Quina cosa era la que us fascinava?

Podia ser degut a que si la meva vida no hagués estat regulada com un d'ells, no hauria estat capaç de resistir la solitud que pesava tan durament sobre meu i de la que m'era tan difícil alliberar-me.

Es diu que estimàveu molt les flors. Una vegada visitàreu amb gust una exposició floral al Palau de Cristall de Munich.

Si, però desgraciadament, em varen fer baixar de la galeria alta al lloc on es trobava el públic, cosa que va fer esvair la sensació poètica per convertir-se en prosa nefasta. No és possible passar sense càstig del festí dels déus al cercle dels mortals.

ARA PARLO DE DONES, AMOR I MATRIMONI

Què significaren per a vos les dones?

No menyspreo el valor de les dones. En la majoria dels joves la sensualitat provoca la inclinació cap a l'altre sexe i això és el que jo condemno.

Voleu dir que en la relació amb la vostra promesa Sofia no hi jugà cap paper la “sensualitat”?

Ni la seva mare acceptà que la meva relació amb Sofia fos purament espiritual. La gent és així; fins els més nobles tenen aquestes mires curtes.

Com fou la vostra proposta de matrimoni a Sofia?

Voleu ser la meva esposa? La meva companya al tron? Reina de Baviera?

Què en penseu de la lògica de les dones?

Ai, les dones! Ni la més sensata no coneix la lògica!

En la vostra època també hi hagueren violacions. Quina és la vostra postura davant d'aquest crim?

No ha d'existir el perdó per això; aquest crim ha d'ésser castigat amb duresa.

Quin era el compliment que fèieu amb més freqüència a la vostra promesa?

Tens uns ulls molt bonics.

Quina va ser la pitjor insolència que vàreu tenir per a la vostra promesa?

Tu ets la dona que més estimo de totes les que existeixen, però, com ja saps, el déu de la meva vida és Richard Wagner.

Què era el que més us atreia de Sofia?

Sofia era una ànima lleial, bondadosa i molt espiritual; la seva sort era semblant a la meva. Tots dos estavem rodejats per un entorn que no ens entenia i que ens jutjava equivocadament; vivíem en una espècie d'oasis en un mar de sorra del desert.

Quina dona us hauria fet feliç?

Si hagués existit la possibilitat que una dona em fes feliç hauria sigut la princesa Sofia, cap altre.

Si hagués arribat el cas, per quina cosa hauríeu renunciat als amics, a la corona, a tot el vuit esplendor que us rodejava?

Me n'hauria anat amb ell i mai més me n'hauria separat.

Quina persona de la terra us era més propera?

No vaig estimar cap dona, ni els meus pares, ni el meu germà, ningú de la família, ningú no estigué unit al meu cor; l'única excepció fou Richard Wagner, ell el més venerat, l'únic.

El prometatge us creà problemes freqüents amb els vostres futurs sogres. Quina fou la vostra relació amb ells?

La mare de Sofia volia una decissió ràpida. Creia que havia enganyat la seva filla; no creia possible una amistat sense amor. Fou sempre molt desagradable la contínua intromissió de la meva sogra en la nostra relació. Al final em resultaren insuportables les seves contínues presses i indirectes. El seu despòtic pare també col.laborà en la nostra separació.

Quina opinió teniu del desvergonyiment del jovent actual?

Només tenen en compte l'amor físic; en canvi, menyspreen tot allò que és espiritual. Declaro solemnement: "Anatema contra ells!"

Vos no estàveu predisposat al matrimoni. Quin era el vostre estat d'ànim poc abans de la boda?

Podeu imaginar com n'estava d'aterrat veient que dia a dia s'acostava la boda quan jo estava convençut que no ens faria feliços ni a mi ni a Sofia. Per què m'havia de precipitar forçat i a ulls clucs cap a la infelicitat? Davant meu tenia un futur negre i ombrívol.

Com va sorgir la idea de casar-vos?

Tothom ho creia imprescindible, però jo no trobava mai el moment de fer-ho. Això hauria de correspondre al meu germà Otto.

Com vàreu comunicar la fi de la relació a la vostra promesa?

Li vaig dir: "He meditat durant molt de temps; he intentat trobar una sortida, però he vist clar que allò que sento profundament arrelat dintre meu és un amor de germà, no l'amor necessari perquè un matrimoni romanguí unit.

Amb aquestes paraules acabà la relació?

No, no del tot. Li vaig proposar: "Si d'aquí a un any no has trobat la persona que pugui fer-te més feliç que jo, llavors, tal volta podríem intentar-ho novament, cosa que no crec totalment impossible. En aquest cas podríem unir-nos per sempre si encara hi estiguessis disposada".

Quina fou la vostra primera reacció en acabar la relació?

Vaig pensar: Tancat l'assumpte Sofia, s'ha esfumat la imatge ombrívola. Vull ser lliure. Estic assedegat de llibertat. Sento que reneixo després d'un mal son dolorós.

En suspendre les vostres esponsalles us vàreu refugiar en les muntanyes. Quin era el vostre estat d'ànim? Què pensàveu?

Gràcies a Déu torno a estar sol aquí dalt, lluny de la mare que l'estiu passat m'agobià amb la seva depriment vulgaritat, malbaratant l'estada que esperava fos ideal, allunyat de l'exnòvia amb qui vaig ser dolorosament infeliç.

Quina reacció vàreu tenir en interrompre el vostre amor per Sofia?

Em sentí extraordinàriament bé. Vaig tornar a respirar amb llibertat. Vaig despertar d'un somni desgraciat. Em vaig sentir recuperat, com si m'hagués curat d'una enfermetat perillosa.

Tinguéreu una amistat estreta amb Sissí, l'Emperadriu Elisabeth d'Austria. En les vostres cartes us adjudiqueu sobrenoms.

Sí, jo l'anomenava colom. Ella a mi àguila.

Què sentíeu per Sissí?

Un sentiment de veneració, un amor lleial, un afecte fidel que ja existia en el meu cor des que era un nen, cosa que em feia sentir en el cel tot i trobar-me a la terra. Sols s'acabà amb la mort.

Els vostres col.laboradors més propers intentaren posar-vos en contacte amb la

bella americana Cora Pearl, per intentar distreure-us d'altres coses. Quina fou la vostra reacció?

No vull cap amant. Estic sol i seguiré sol.

També coneguèreu Eugènia, l'Emperadriu de les Franceses, una dama capriciosa amb la gràcia i la passió de les espanyoles.

Sí, m'encantà la seva extraordinària gentilesa.

Com imaginàveu la dona ideal?

Una ànima generosa amb un bell embolcall, amb una veu melodiosa, perfumada amb l'aroma dels lliris.

Però això no es farà mai realitat, Honorable Majestat!

Bé, i què? Suposo que es pot somniar!

ARA PARLO SOBRE DÉU, ESGLÉSIA I FE

Creieu en Déu?

Crec en la immortalitat de l'ànima i en la justícia de Déu.

Quina fou la vostra opinió de la relació Església Estat?

Sempre vaig donar la més absoluta protecció a l'Església; mai vaig deixar de vetllar pels sentiments religiosos del meu poble ja que són la base de l'ordre. La meva voluntat era que sempre es dediqués una atenció acurada a les necessitats religioses del país.

Què n'opineu de la infalibilitat del Papa, declarada dogma quan teníeu 25 anys?

Em vaig posar en contra. Jo volia que el meu govern se situés en contra de tot allò que intentés retallar els indiscutibles drets de l'Estat. Tal cosa suposaria un enfrontament de l'Església amb l'Estat.

Alguns consideraren que la vostra postura sobre la infalibilitat era una mostra d'orgull. Opinaven que hauria estat més adient una mica d'humilitat.

Segons el meu punt de vista una humilitat mal entesa es converteix en rastrera hipocresia; és

mostrar externament una submissió a allò que s'ha decretat oficialment quan en realitat interiorment es pensa una altra cosa.

Éreu un catòlic liberal. Com a tal vàreu recolzar al que fou el vostre professor de religió, Ignaz von Döllinger, en la seva lluita contra el dogma de la infalibilitat.

Vaig voler que ell i els seus valents col.laboradors aconseguissin desbaratar les manipulacions dels jesuïtes i així fer que la llum vencés el mal i l'obscurantisme humà. Això és el que des del fons de la meva ànima li demanava a Déu.

Un cop visitàreu la Passió d'Oberammergau. En acabar sembla que vàreu expressar un extrany desig.

Estava tan impressionat que vaig posar-me en el lloc de l'actor que encarnava el Crist penjat a la creu, però no tan sols representant el Crucificat sinó morint realment.

Què n'opineu dels horòscops, els endeviners i coses semblants? Com reaccionàveu quan us profetitzaven alguna cosa dolenta?

Naturalment, no m'ho creia, però em resultava molt incòmode.

Un cop un espiritista us comunicà que Sant Lluís us aconsellava que mai anéssiu al Berlín pagà. Què n'opineu d'això?

No en vull opinar.

Un fatxender intentà convèncer-vos que tenia el do de veure el futur i que vàries setmanes abans de la mort del vostre pare Max II, ell ja ho sabia. Quina va ser la vostra reacció?

Vaig cridar: Emporteu-vos d'aquí aquest farsant!

Què n'opineu del remordiment? Us heu arrepenit d'alguna cosa alguna vegada?

El sentiment d'arrepentiment és el més terrible de tots. Desitjo que se sàpiga la meva opinió.

Què hi ha del vostre amor a la veritat? Confesseu les faltes que cometeu?

Desprecio la mentida, no utilitzo subterfugis, dic obertament que reconec les meves faltes i que me n'arrepenteixo.

Al final de la vostra vida vàreu jugar seriosament amb la idea del suïcidi. Com podeu compaginar aquest propòsit amb les vostres creences?

Esperava que Déu bondadós em perdonaria. No vaig poder estalviar a la meva mare el dolor que li vaig causar. Els meus adversaris m'impulsaren a fer-ho.

Vàreu pregar l'última nit a Neuschwanstein, abans de decidir-vos?

Li vaig donar el meu llibre d'oracions al meu cambrer Weber i li vaig dir." Resa per mi!" Estava obert en la pàgina d'oracions per a moribunds.

Quines de les altres religions del món us produeixen algun interès?

L'Índia i el Budisme em fan un efecte difícil d'explicar; em desvetllen anhels de felicitat i alegria.

Traduit de l'alemany per Rosa Maria Safont